

بررسی وضعیت ابعاد عزت نفس در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان

فریبا عسگری^۱، مریم میرزایی^{۲*}، رسول تبری^۳، احسان کاظم‌نژاد^۴

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۰۸/۱۶

تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۹/۳۰

چکیده

مقدمه: در طی دوران تحصیل تمامی دانشجویان به‌ویژه دانشجویان گروه علوم پزشکی علاوه بر داشتن مشکلات سایر دانشجویان، با مشکلات خاص رشته‌ی خود نیز مواجه می‌باشند به همین دلیل بیش از سایر دانشجویان در معرض خطر از دست دادن سلامت روانی بوده عزت نفس قطعی‌ترین عامل در روند رشد روانی فرد و یکی از مهم‌ترین عوامل موثر بر موفقیت تحصیلی دانشجویان است. این مطالعه با هدف تعیین ابعاد عزت‌نفس در بین دانشجویان علوم پزشکی گیلان انجام شد.

روش‌ها: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۲۸۶۶ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان بود که ۵۳۷ نفر از طریق روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی تصادفی در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌ی ۵۸ سوالی استاندارد عزت نفس کوپراسمیت، شامل ۴ بعد (عزت نفس عمومی، اجتماعی، خانوادگی و تحصیلی) و پرسشنامه‌ی اطلاعات دموگرافیک جمع‌آوری گردید. سپس داده‌ها توسط نرم‌افزار آماری SPSS با استفاده از آمار توصیفی و آزمون‌های من ویتنی و کروسکال والیس و فریدمن تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که میانگین و انحراف معیار عزت‌نفس در بعد عمومی (۱۹/۵۱±۴/۲۹)، بعد اجتماعی (۵/۳۵±۱/۲۹)، بعد خانوادگی (۶/۳۷±۱/۶۹)، بعد تحصیلی (۵/۶۲±۱/۶۸) و عزت نفس در کل (۳۶/۸۲±۶/۹۷) بود. همچنین بین میانگین نمره‌ی عزت نفس با جنسیت دانشجویان (p=۰/۰۱۵)، رشته‌ی تحصیلی (p=۰/۰۲۳)، علاقه‌مندی به رشته‌ی تحصیلی (p=۰/۰۰۰۱) و سابقه‌ی واحد درسی مردود (p=۰/۰۱۳) ارتباط معنی‌داری مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: بیشترین نمره مربوط به عزت‌نفس در بعد خانوادگی و کمترین نمره مربوط به بعد اجتماعی به دست آمد. با توجه به اهمیت و ضرورت عزت‌نفس در تعالی نفس پیشنهاد می‌گردد کارگاه‌های آموزشی تقویت عزت‌نفس با توجه به تاثیر عوامل متعدد بر آن برای دانشجویان برگزار گردد.

کلید واژه‌ها: عزت‌نفس، دانشجویان، ابعاد، علوم پزشکی

مقدمه

سایر دانشجویان در معرض خطر از دست دادن سلامت روانی هستند (۲). عزت نفس عامل روان‌شناختی مهم و اثرگذار بر سلامت و کیفیت زندگی به شمار می‌رود و از مدت‌ها قبل به عنوان یک مولفه‌ی اساسی سلامت روانی مورد توجه بوده‌است و توجه محققین زیادی را در سال‌های اخیر به خود جلب کرده است (۳). عزت نفس جنبه‌ای از خودپنداره و قطعی‌ترین عامل در رشد روانی افراد بوده (۴) و قضاوتی است که فرد در مورد ارزش خود دارد در واقع می‌توان گفت درجه و ارزشی است که یک فرد به خودش نسبت می‌دهد (۵). از ابعاد عزت نفس می‌توان به بعد اجتماعی (Social) (احساسی که یک شخص در مورد خودش به عنوان یک دوست برای دیگران دارد)، بعد تحصیلی (Educational) (منطبق دانستن خود با معیارهای مطلوب تحصیلی)، بعد خانوادگی (Familial) (احساسات فرد درباره‌ی خود به عنوان عضوی از خانواده) و بعد عزت نفس عمومی (General) (ارزیابی عمومی‌تری از خود است که به ارزیابی خود در تمام زمینه‌ها می‌پردازد) اشاره

دوران دانشجویی دوران مهیج و پرچالش برای دانشجویان است. در این دوره کلیه دانشجویان بویژه دانشجویان علوم پزشکی به دلیل رویارویی با عوامل استرس‌زای بیشتر و لزوم سازگاری مناسب باید از سلامت روانی بیشتری برخوردار باشند تا بتوانند به توفیق روزافزون در تحصیل و در نهایت در حرفه‌ی خود دست یابند (۱). در طی دوران تحصیل تمامی دانشجویان بویژه دانشجویان گروه علوم پزشکی علاوه بر داشتن مشکلات سایر دانشجویان، با مشکلات خاص رشته‌ی خود از جمله فشار روحی روانی محیط بیمارستان، اورژانس، برخورد با مشکلات بیماران نیز مواجه هستند به همین دلیل بیش از

*نویسنده مسئول: مریم میرزایی، دانشجوی ارشد پرستاری، گرایش داخلی جراحی. مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران. msnurse_mirzaee@yahoo.com

فریبا عسگری، گروه پرستاری، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.

رسول تبری، گروه پرستاری، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.

احسان کاظم‌نژاد، گروه پزشکی و اجتماعی دانشگاه علوم پزشکی گیلان-مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.

دانشگاه پاموک کاله (Pamukkale) ترکیه درصد میانگین عزت نفس دانشجویان در حد متوسط برآورد گردید (۱۱). در مطالعه‌ی جنابادی با هدف تعیین ارتباط عزت نفس و هوش هیجانی با موفقیت تحصیلی دانشجویان در دانشگاه پیام‌نور کهنوج درصد میانگین عزت نفس جامعه‌ی مورد پژوهش) متوسط به دست آمد (۱۲). مطالعه پراثری (Prangya) با عنوان عزت نفس، منبع کنترل و موفقیت تحصیلی در بزرگسالان در یکی از مدارس شهر کاتک (Cutack) در ایالت اوریسا (Odisha) هند بر روی ۱۲۰ دانش‌آموز انجام داد درصد میانگین عزت نفس بالا گزارش شد (۱۳). باتوجه به نتایج متفاوت در میزان عزت نفس دانشجویان در مطالعات مختلف و با توجه به اهمیت عزت نفس در افراد، بخصوص در دانشجویان پژوهشگران بر آن شدند، تا تحقیقی را با هدف تعیین وضعیت ابعاد عزت نفس دانشجویان علوم پزشکی گیلان انجام دهند.

روش‌ها

این مطالعه‌ی مقطعی از نوع توصیفی-تحلیلی به منظور تعیین ابعاد عزت نفس دانشجویان علوم پزشکی گیلان انجام شد. جامعه‌ی آماری شامل ۲۸۶۶ نفر دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی گیلان بودند که از این تعداد واحدهای پژوهش ۵۶۹ نفر از دانشجویان ترم سوم و بالاتر و در مقطع کارشناسی پیوسته و دکترای حرفه‌ای که در دانشکده‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی گیلان مشغول به تحصیل بودند، بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده انتخاب شدند. حجم نمونه‌ی لازم جهت تعیین عزت نفس به طور عمومی و به تفکیک ابعاد بر اساس نتایج یک مطالعه‌ی مقدماتی (Pilot Study) به حجم ۵۰ نفر با اطمینان ۹۵ درصد و در نظر گرفتن حد اشتباه برآورد ۰/۵ نمره بر اساس فرمول نمونه‌گیری کوکران (Cochran) تعیین گردید. واحدهای مورد پژوهش بر اساس رشته‌ی تحصیلی به چند طبقه تقسیم و از هر طبقه براساس نسبت دانشجو انتخاب و در مطالعه شرکت داده شدند (۱۳۸ نفر در رشته‌ی پزشکی، ۵۳ نفر دندانپزشکی، ۲۴ نفر داروسازی، ۹۲ نفر پرستاری، ۴۰ نفر مامایی، ۷۷ نفر بهداشت و ۱۰۵ نفر پیراپزشکی). پژوهشگر پس از طی مراحل قانونی و کسب اجازه از کمیته‌ی اخلاقی دانشگاه و پس از اخذ معرفی نامه در اسفندماه ۱۳۹۳ به منظور جمع‌آوری داده‌ها به دانشکده‌های مورد نظر مراجعه و طی دو هفته پرسشنامه‌ها

کرد (۶). عزت نفس از عوامل درونی و بیرونی تاثیر می‌پذیرد، منظور از عوامل درونی عواملی است که از درون نشات می‌گیرد یا خود شخص آن را ایجاد می‌کند، نظرها، باورها، اعمال یا رفتار.

عوامل بیرونی همان عوامل محیطی است، پیام‌هایی که کلامی یا غیرکلامی انتقال می‌یابد و تجربه‌هایی که علت آن پدر و مادر، آموزگاران، اشخاص مهم در زندگی و فرهنگ هستند (۷). عزت نفس بر همه‌ی افکار، ادراکات، هیجان‌ها، آرزوها، ارزش‌ها و اهداف فرد اثر دارد و کلید رفتار اوست. مازلو از عزت نفس به عنوان یک نیاز یاد کرده و بیان می‌کند همه‌ی افراد جامعه به عزت نفس و احترام به خود نیاز دارند (۸). با افزایش عزت نفس احساس توانمندی در فرد به وجود می‌آید و تغییرات مثبتی همچون موفقیت تحصیلی، افزایش تلاش برای کسب موفقیت، داشتن اعتماد به نفس بالا، بلند همتی و تمایل به برخورداری از سلامت بالاتر در وی پدیدار می‌شود (۳). همبستگی مثبت میان عزت نفس سالم و رفتار عقلانی، واقع‌گرایی، فراست، خلاقیت، استقلال، انعطاف‌پذیری، توانایی قبول تغییر، تمایل به اذعان اشتباهات و اصلاح آن‌ها، خیرخواهی، تعاون و همکاری وجود دارد. عزت نفس پایین با رفتار غیرعقلانی، بی‌توجهی به واقعیات، نداشتن انعطاف، ناسازگاری یا سرکشی نامعقول، رفتار تدافعی، سرسپاری بیش از اندازه یا رفتار به شدت کنترل شده، رابطه‌ی مستقیم دارد (۹). بنا بر آنچه گفته شد، عزت نفس هسته‌ی مرکزی و ساختار روانشناسی فرد است که وی را در برابر اضطراب محافظت نموده و آسایش خاطر وی را فراهم می‌آورد. همچنین چون سپر محافظ فرد را در مقابل فشارهای روانی و وقایع فشارآور منفی زندگی حمایت می‌کند. فردی که از احساس خودارزشمندی بالایی برخوردار است به راحتی قادر است با تهدیدها و وقایع فشارآور بیرونی بدون تجربه‌ی برانگیختگی منفی و از هم‌پاشیدگی سازمان روانی مواجه گردد (۱۰). برطبق مطالعاتی که در مورد عزت نفس صورت گرفته است، در مطالعه‌ی سلمیان با هدف تعیین ارتباط عزت نفس با موفقیت تحصیلی دانشجویان در دانشکده‌ی پرستاری و مامایی شرق گیلان میانگین عزت نفس جامعه‌ی مورد پژوهش بالا بوده است (۴). مطالعه‌ی عزیزی و همکاران با عنوان بررسی ارتباط عزت نفس با افسردگی در دانشجویان پرستاری یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی منتخب تهران، بیشتر دانشجویان عزت نفس پایین داشتند (۲). در مطالعه‌ی سرینکان (Serinkan) با عنوان تعیین سطح عزت نفس دانشجویان

توزیع شدند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه و بررسی آن‌ها، دانشجویانی که از معیار دروغ سنج پرسشنامه امتیاز ۴ و بالاتر را کسب (۱۲ پرسشنامه) و همچنین پرسشنامه‌هایی که بطور کامل تکمیل نشده بودند (۲۰ پرسشنامه)، از مطالعه خارج شدند و در مجموع ۵۳۷ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌ی اطلاعات جمعیت شناختی و پرسشنامه‌ی استاندارد کوپر اسمیت بود. آزمون عزت‌نفس کوپر اسمیت دارای ۵۸ گزینه با ۸ گزینه‌ی دروغ سنج است (عبارات ۲۶، ۵۸، ۴۵، ۴۱، ۴۱، ۳۶، ۳۲). چنانچه پاسخ دهنده از ۸ عبارت دروغ سنج، بیش از ۴ نمره بیاورد بیانگر این است که آزمون‌دنی خود را بهتر از آن چیزی که بوده جلوه داده و از پژوهش حذف می‌گردد. ۵۰ سوال این مقیاس به ۴ خرده مقیاس عزت‌نفس عمومی، عزت‌نفس اجتماعی یا همسالان، عزت‌نفس خانوادگی و عزت‌نفس تحصیلی تقسیم می‌شود.

۱- عزت‌نفس عمومی شامل ۲۶ سوال (۳۵، ۳۴، ۳۱، ۳۰، ۲۷، ۲۵، ۲۴، ۱۹، ۱۸، ۱۵، ۱۳، ۱۲، ۱۰، ۷، ۴، ۳، ۱) عزت‌نفس عمومی ارزیابی عمومی‌تری از خود بوده و به ارزشیابی فرد از خودش در تمامی زمینه‌ها می‌پردازد (حداقل امتیاز صفر و حداکثر امتیاز ۲۶).

۲- عزت‌نفس اجتماعی شامل ۸ سوال (۵، ۲۱، ۲۸، ۴۰، ۴۲، ۴۹، ۵۲) است که عبارتند از احساسی که یک شخص در مورد خودش به عنوان یک دوست برای دیگران دارد (حداقل امتیاز صفر و حداکثر امتیاز ۸).

۳- عزت‌نفس خانوادگی شامل ۸ سوال (۶، ۹، ۱۱، ۱۶، ۲۰، ۲۲، ۲۹، ۴۴) است. که زمینه خانوادگی عزت‌نفس، احساسات فرد درباره خود، به عنوان عضوی از خانواده را منعکس می‌کند (حداقل امتیاز صفر و حداکثر امتیاز ۸).

۴- عزت‌نفس تحصیلی شامل ۸ سوال (۲، ۱۴، ۱۷، ۲۳، ۳۳، ۳۷، ۴۶، ۵۴) اگر فرد خود را با معیارهای عزت‌نفس تحصیلی منطبق بداند و استانداردهای پیشرفت تحصیلی خود را برآورده سازد دارای عزت‌نفس تحصیلی مثبت است (حداقل امتیاز صفر و حداکثر امتیاز ۸).

این آزمون بارها در ایران روانسنجی و در پژوهش‌ها و پایان‌نامه‌های مختلفی از این ابزار استفاده شده‌است (۱۴). همچنین روایی و پایایی پرسشنامه‌ی عزت‌نفس کوپر اسمیت در مطالعه‌ی ثابت و هومن بر روی ۶۰۰ نفر دانش‌آموز دختر و پسر مقطع دبیرستان نشان داد ضریب اعتبار پرسشنامه ۰/۸۹۲ بوده است. اعتماد علمی ابزار نیز از طریق بازآزمایی انجام شد که این پرسشنامه ضریب پایایی ۰/۸۸ را پس از ۵ هفته و ۰/۷ پس از سه سال به دست آورد (۱۴). شیوه‌ی نمره‌گذاری این آزمون به صورت صفر و یک است. بدین معنا که در عبارات ۴، ۸، ۹، ۱۴، ۱۹، ۲۰، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۳، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۲، ۴۳، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷) صفر می‌گیرد و بقیه‌ی عبارات به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حداقل نمره‌ای که یک فرد می‌گیرد صفر و حداکثر ۵۰ است. نمره بیشتر نشان‌دهنده عزت‌نفس بالاتر است (۱۵).

در بیشتر مطالعات نمره عزت‌نفس براساس درصد بیان شده است که از تقسیم نمره‌ی به دست آمده در هر بعد بر حداکثر نمره‌ی قابل کسب در آن بعد ضربدر ۱۰۰ به دست می‌آید (۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۵). داده‌ها پس از جمع‌آوری وارد نرم‌افزار SPSS.Ver.21 گردید و از طریق آمار توصیفی (میانگین، درصد، انحراف معیار) و آزمون‌های کروسکال والیس، من ویتنی و فریدمن تجزیه و تحلیل شدند. از آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها استفاده و از آنجایی که توزیع نمره‌ی عزت‌نفس، از توزیع نرمال پیروی نمی‌کرد ($P < 0/05$)، لذا جهت مقایسه‌ی این نمرات برحسب متغیرهای دموگرافیک، از آزمون‌های نان پارامتریک من ویتنی و کروسکال والیس استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج نشان داد که میانگین سنی و انحراف معیار افراد شرکت‌کننده در مطالعه (۲۱/۴۰ ± ۱/۶۱) سال بود. ۶۹/۵ درصد از شرکت‌کنندگان در مطالعه دختر و ۳۰/۵ درصد پسر بودند. بیشترین دانشجویان در رشته‌ی پزشکی (۲۵/۷ درصد) و پرستاری (۱۷/۱ درصد) و کمترین در رشته‌ی علوم آزمایشگاهی (۴/۱ درصد) تحصیل می‌کردند (جدول ۱).

جدول ۱: توزیع واحدهای مورد پژوهش بر اساس اطلاعات جمعیت شناختی

متغیر	تعداد (درصد)
جنس	دختر (۶۹/۵)۳۷۳
	پسر (۳۰/۵)۱۶۴
رشته	پرستاری (۱۷/۱)۹۲
	مامایی (۸/۹)۴۸
	پزشکی (۲۵/۷)۱۳۸
	دندانپزشکی (۹/۹)۵۳
	داروسازی (۴/۵)۲۴
	رادیولوژی (۵/۰)۲۷
	علوم آزمایشگاهی (۴/۱)۲۲
	اتاق عمل (۵/۰)۲۷
	هوشبری (۵/۴)۲۹
	بهداشت محیط (۴/۵)۲۴
	بهداشت حرفه ای (۵/۰)۲۷
بهداشت عمومی (۴/۸)۲۶	
وضعیت تاهل	مجرد (۹۴/۲)۵۰۶
	متاهل (۵/۸)۳۱
وضعیت بومی	رشت (۳۲/۸)۱۷۶
	شهرهای تابع رشت (۴/۸)۲۶
	سایر شهرهای استان سایر استانها (۳۳/۹)۱۸۲ (۲۸/۵)۱۵۳
علاقه مندی به رشته	بله (۲۸/۵)۴۵۹
	خیر (۱۴/۵)۷۸
واحد درسی مردود	بله (۲۹/۸)۱۶۰
	خیر (۷۰/۲)۳۷۷
مشروطی	بله (۴/۳)۲۳
	خیر (۹۵/۷)۵۱۴

ترم (میانگین ± انحراف معیار) ۶/۰۴ ± ۲/۴۵

همچنین میانگین نمره‌ی عزت نفس دانشجویان میانگین امتیازات عزت نفس در بعد خانوادگی نسبت به سایر ابعاد بالاتر (۷۹/۶۰ ± ۱۶/۲۱) و درصد میانگین امتیازات عزت نفس در بعد اجتماعی نسبت به سایر ابعاد پایین تر (۶۶/۹۳ ± ۱۶/۱۷) بود (جدول ۲).

جدول ۲: نمره‌ی عزت نفس واحدهای مورد پژوهش بر اساس ابعاد مختلف

حداکثر نمره قابل کسب	انحراف معیار ± میانگین	میانه	حد پایین	حد بالا	سطح معنی داری
۲۶	۱۹/۵۱ ± ۴/۲۹	۲۰	۴	۲۶	نمره عزت نفس در بعد عمومی
۱۰۰	۷۵/۰۳ ± ۱۶/۴۸	۷۶/۹۲	۱۵/۳۸	۱۰۰	درصد نمره عزت نفس در بعد عمومی
۸	۵/۳۵ ± ۱/۲۹	۶	۵۱	۸	نمره عزت نفس در بعد اجتماعی
۱۰۰	۶۶/۹۳ ± ۱۶/۱۷	۷۵	۱۲/۵	۱۰۰	درصد نمره عزت نفس در بعد اجتماعی
۸	۶/۳۷ ± ۱/۶۹	۷	۰	۸	نمره عزت نفس در بعد خانوادگی
۱۰۰	۷۹/۶۰ ± ۱۶/۲۱	۸۷/۵	۰	۱۰۰	درصد نمره عزت نفس در بعد خانوادگی
۸	۵/۶۲ ± ۱/۶۸	۶	۰	۸	نمره عزت نفس در بعد تحصیلی
۱۰۰	۷۰/۲۱ ± ۲۱/۰۴	۷۵	۰	۱۰۰	درصد نمره عزت نفس در بعد تحصیلی
۵۰	۳۶/۸۲ ± ۶/۹۷	۳۸	۱۳	۴۸	نمره عزت نفس
۱۰۰	۷۳/۶۴ ± ۱۳/۹۳	۷۶	۲۶	۹۶	درصد نمره عزت نفس

دانشجویان هوشبری بیشترین نمره‌ی عزت‌نفس را کسب کردند. همچنین دانشجویان رشته‌ی علاقه‌مند به تحصیلی خود از نمره‌ی عزت‌نفس بالاتری برخوردار بودند. دانشجویانی که سابقه‌ی واحد درسی مردود نداشتند نمره‌ی عزت‌نفس بالاتری کسب کردند (جدول ۳).

همچنین نتایج نشان داد که بین میانگین نمره‌ی عزت‌نفس دانشجویان و جنس ($p=0/015$)، رشته‌ی تحصیلی ($p=0/0001$)، علاقه‌مندی به رشته‌ی تحصیلی ($p=0/013$) و سابقه‌ی واحد درسی مردود ($p=0/013$) ارتباط معنی‌داری وجود دارد. بطوری‌که پسران نسبت به دختران از نمره‌ی عزت‌نفس پایین‌تری برخوردار بودند. از لحاظ رشته‌ی تحصیلی

جدول ۳: مقایسه میانگین، میانه و انحراف معیار نمره‌ی عزت‌نفس دانشجویان برحسب متغیرهای دموگرافیک

متغیر	نمره عزت نفس			
	تعداد	میانگین $\pm$ انحراف معیار	میانه	
جنس	دختر	۳۷۳	۳۷/۳۹ $\pm$ ۶/۵۹	۳۸
	پسر	۱۶۴	۳۵/۵۲ $\pm$ ۷/۶۲	۳۷
	کل	۵۳۷	۳۶/۸۲ $\pm$ ۶/۹۷	۳۸
رشته	پرستاری	۹۲	۳۶/۸۵ $\pm$ ۷/۷۰	۳۹
	مامایی	۴۸	۳۶/۱۳ $\pm$ ۶/۶۶	۳۷
	پزشکی	۱۳۸	۳۷/۳۷ $\pm$ ۶/۶۵	۳۹
	دندانپزشکی	۵۳	۳۶/۷۹ $\pm$ ۷/۴۰	۳۹
	داروسازی	۲۴	۳۶/۸۳ $\pm$ ۵/۸۳	۳۷
	رادیولوژی	۲۷	۳۷/۱۹ $\pm$ ۵/۶۹	۳۸
	علوم آزمایشگاهی	۲۲	۳۱/۱۴ $\pm$ ۶/۲۱	۳۰/۵۰
	اتاق عمل	۲۷	۳۵/۸۹ $\pm$ ۷/۳۹	۳۶
	هوشبری	۲۹	۳۸/۸۳ $\pm$ ۵/۱۱	۳۹
	بهداشت محیط	۲۴	۳۵/۶۸ $\pm$ ۸/۴۰	۳۸/۵۰
وضعیت تاهل	بهداشت حرفه‌ای	۲۷	۳۵/۸۱ $\pm$ ۷/۳۵	۴۰
	بهداشت عمومی	۲۶	۳۸/۴۰ $\pm$ ۶/۳۲	۳۹
	کل	۵۳۷	۳۶/۸۲ $\pm$ ۶/۹۷	۳۸
	مجرد	۵۰۶	۳۶/۶۹ $\pm$ ۷/۰۲	۳۸
	متاهل	۳۱	۳۸/۸۴ $\pm$ ۵/۸۷	۴۰
	کل	۵۳۷	۳۶/۸۲ $\pm$ ۶/۹۷	۳۸
	وضعیت بومی	رشت	۱۷۶	۳۶/۷۵ $\pm$ ۷/۰۸
شهرهای تابع رشت		۲۶	۳۸/۲۳ $\pm$ ۵/۵۰	۳۹
سایر شهرهای استان		۱۸۲	۳۶/۸۱ $\pm$ ۶/۶۶	۳۸
سایر استان‌ها		۱۵۳	۳۶/۶۷ $\pm$ ۷/۴۶	۳۸
علاقه‌مندی به رشته	کل	۵۳۷	۳۶/۸۲ $\pm$ ۶/۹۷	۳۸
	بله	۴۵۹	۳۷/۲۹ $\pm$ ۶/۷۴	۳۹
	خیر	۷۸	۳۳/۹۹ $\pm$ ۷/۶۵	۳۴/۵۰
واحد درسی مردود	کل	۵۳۷	۳۶/۸۲ $\pm$ ۶/۹۷	۳۸
	بله	۱۶۰	۳۵/۴۰ $\pm$ ۷/۸۳	۳۷
	خیر	۳۷۷	۳۷/۴۳ $\pm$ ۶/۴۸	۳۹
مشروطی	کل	۵۳۷	۳۶/۸۲ $\pm$ ۶/۹۷	۳۸
	بله	۲۳	۳۵/۹۰ $\pm$ ۷/۹۶	۳۸
مشروطی	کل	۵۱۴	۳۶/۸۶ $\pm$ ۶/۹۳	۳۸
	خیر	۵۱۴	۳۶/۸۶ $\pm$ ۶/۹۳	۳۸
مشروطی	کل	۵۳۷	۳۶/۸۲ $\pm$ ۶/۹۷	۳۸
	خیر	۵۳۷	۳۶/۸۲ $\pm$ ۶/۹۷	۳۸

S = (significant), NS = (non-significant)

بحث و نتیجه گیری

در مطالعه‌ی حاضر درصد میانگین عزت نفس دانشجویان $13/93 \pm 73/64$ بدست آمد. در حالیکه مطالعه‌ی سرینکان درصد میانگین عزت نفس دانشجویان $16/28 \pm 62/65$ برآورد گردید (۱۱). در مطالعه‌ی عسگریان که با هدف تعیین ارتباط عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دبیرستان‌های تهران انجام شد، درصد میانگین امتیازات عزت نفس $70/2 \pm 10/2$ محاسبه شد (۱۶). در مطالعه‌ی جناآبادی درصد میانگین عزت نفس جامعه‌ی مورد پژوهش $12/9 \pm 66/6$ به دست آمد (۱۲). به نظر می‌رسد، میانگین نمره‌ی عزت نفس دانشجویان علوم پزشکی گیلان از میانگین امتیازات عزت نفس سایر مطالعات انجام شده در ایران بیشتر باشد، در حالیکه نسبت به مطالعه‌ی پراژی (Prangya) که در هند انجام شد و درصد میانگین عزت نفس $77/7 \pm 75/4$ به دست آمد (۱۲)، کمتر می‌باشد. این نتیجه احتمالاً ناشی از اختلافات فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در جوامع مختلف می‌باشد.

در پژوهش حاضر بین رشته‌ی تحصیلی و عزت نفس ارتباط آماری معنی داری وجود داشت که با مطالعه‌ی میرزایی همسو است (۸). مطالعه زارع در دانشگاه علوم پزشکی شیراز نشان داد که بین میانگین نمرات عزت نفس رشته‌های مختلف (پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، توانبخشی، پرستاری، مامایی و توانبخشی، پیراپزشکی، مدیریت و بهداشت) تفاوت معنی داری وجود نداشت (۱) و این یافته با نتایج مطالعه حاضر مغایرت دارد. نتایج مطالعه حسن زاده بر روی دانش آموزان پایه‌ی دوم رشته‌ی ریاضی فیزیک و علوم تجربی دبیرستان‌های سمپاد شهر آمل نشان داد که بین میزان عزت نفس دانش آموزان و رشته‌ی تحصیلی از نظر آماری تفاوت معنی داری وجود ندارد (۱۷). لذا از آنجایی که عزت نفس می‌تواند متاثر از چگونگی ارتباط و محاوره‌ی فرد با دیگران باشد و در اثر نیاز به دیدگاه مثبت بوجود می‌آید، لذا به طور کلی می‌توان به این مسئله اشاره نمود که این یافته می‌تواند ناشی از بار ارزشی باشد که از طرف دیگران (مانند اساتید و کادر آموزشی و اداری دانشکده) به دانشجویان انتقال یافت است. از طرف دیگر عزت نفس به عنوان هسته‌ی مرکزی ساختارهای روان‌شناختی فرد در مقابله با استرس‌هایی نظیر فشارهای روانی، فردی و اجتماعی یاد شده است به نظر می‌رسد که دانشجویان برخی رشته‌ها از مهارت‌های مقابله‌ای بهتری نسبت به سایر رشته‌ها برخوردار باشند.

نتایج مطالعه حاضر حاکی از آن بود که بین علاقمندی به رشته تحصیلی و عزت نفس ارتباط معنی داری وجود دارد که با نتایج سلملیان و زارع مبنی بر وجود این ارتباط همخوانی دارد (۱۴). به نظر می‌رسد علاقه‌مندی به رشته‌ی تحصیلی می‌تواند منجر به انگیزه‌ی پیشرفت و بی‌علاقگی به افت تحصیلی شود. شرایطی نظیر موقعیت شغلی مناسب، رشته‌ی تحصیلی و میل به ادامه‌ی تحصیل برای دستیابی به موقعیت بهتر نیز در تطابق با مشکلات رشته‌ی تحصیلی موثر است.

در پژوهش حاضر بین میانگین امتیازات عزت نفس و واحد درسی مردود، رابطه‌ی معنی داری مشاهده شد. بطوری که دانشجویانی سابقه‌ی واحد درسی مردودی نداشتند نسبت به دانشجویانی که سابقه‌ی واحد درسی مردود، داشتند از نمره‌ی عزت نفس بالاتری برخوردار بودند که این یافته با نتایج مطالعه‌ی زارع همراستاست (۱). همچنین مطالعه دلارام با عنوان مقایسه‌ی عزت نفس دانشجویان مشروط و غیرمشروط در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد نشان داد که دانشجویان غیرمشروط نسبت به دانشجویان مشروط از عزت نفس بالاتری برخوردارند (۱۸) که همسو با نتایج مطالعه حاضر است.

به عقیده‌ی پژوهشگر شاید دانشجویانی که سابقه‌ی مردودی از واحد درسی دارند، دارای مشکلات اجتماعی و اقتصادی بوده که می‌تواند منجر به افزایش اضطراب گردد که بالطبع منجر به کاهش عزت نفس و تاثیر آن بر روی عملکرد تحصیلی به صورت مردودی از واحد درسی گردد.

همچنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد که اختلاف معنی داری بین نمره‌ی ابعاد عزت نفس وجود دارد، به‌طوری که بالاترین نمره مربوط به عزت نفس در بعد خانوادگی و پایین‌ترین نمره مربوط به بعد اجتماعی بود. نتایج مطالعه سعادت در خصوص بررسی ارتباط عزت نفس با موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهیدبهبشتی نشان داد که بیشترین نمره مربوط به عزت نفس خانوادگی بوده که با مطالعه‌ی حاضر همراستاست (۱۹). مطالعه بابایی با هدف تعیین ارتباط عزت نفس با ابعاد حمایت اجتماعی درک شده در نوجوانان مقطع دبیرستان شهر رشت نشان داد که میزان عزت نفس خانوادگی بیشتر از سایر ابعاد است (۱۵). در حالی که مطالعه سپاهی تحت عنوان بررسی عزت نفس و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پزشکی مقاطع پیش‌بالینی و بالینی بیانگر نمره بالای عزت نفس اجتماعی در بین دانشجویان بود (۲۰). مطالعه‌ی عسگریان نیز نشان داد که میانگین عزت نفس در بعد

عزت نفس بر روی نمونه‌های مختلف دانشجویی و همچنین دانش‌آموزی انجام شود و همچنین انجام مطالعات مداخله‌ای بصورت روش‌های برگزاری کارگاه‌های افزایش عزت نفس و تاثیر آن پیشنهاد می‌گردد. از محدودیت های این مطالعه می‌توان به وضعیت روحی- روانی نمونه‌ها در هنگام تکمیل پرسشنامه اشاره نمود که خارج از اختیار پژوهشگر بود.

قدردانی

این پژوهش در قالب طرح تحقیقاتی و پایان‌نامه دانشجویی و با پشتیبانی مالی معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان انجام پذیرفته است. لذا بدینوسیله نهایت سپاس از مسئولین محترم به عمل می‌آید و از معاونت محترم آموزشی و روسا و معاونت آموزشی دانشکده‌ها و مراکز آموزشی درمانی دانشگاه علوم پزشکی گیلان و کلیه دانشجویانی که در این مطالعه شرکت داشتند صمیمانه قدردانی می‌گردد.

اجتماعی بیشتر از سایر ابعاد بوده است (۱۶)، که با نتیجه‌ی تحقیق حاضر مغایرت دارد.

در مطالعه حاضر می‌توان بالاتر بودن عزت نفس خانوادگی را ناشی از فرهنگ جامعه در اهمیت دادن به نقش خانواده در حمایت از فرزندان دانست، اما علت پایین بودن عزت نفس اجتماعی را می‌توان به پاره‌ای از مسائل موجود در دانشگاه نظیر احساس ناتوانی در یادگیری، مشکلات محیط خوابگاه، عدم علاقه به رشته‌ی تحصیلی، غربت، نگرانی از آینده شغلی نسبت داد. البته نمی‌توان همه‌ی مسائل اجتماعی دانشجویان را برخاسته از شرایط اجتماعی دانشگاه دانست بلکه ویژگی‌های شخصی و خانوادگی آن‌ها نیز تاثیرگذار است. از آنجایی که توجه به تمامی ابعاد عزت نفس برای پیشرفت و تعالی انسان ضروری و حائز اهمیت است، لذا باید به دانشجویان توجه نمود. با توجه به آنکه عوامل مختلفی می‌توانند عزت نفس افراد را تحت تاثیر قرار دهند، پیشنهاد می‌شود که تحقیقات بیشتری در ارتباط با بررسی ابعاد مختلف

References

- Zare N, Daneshpajoo F, Amini M, Razeghi M, Fallahzadeh MH. [The relationship between self-esteem, general health and academic achievement in students of Shiraz University of Medical Sciences]. Iranian journal of medical education 2007; 7 (1): 59-67. [persian]
- Azizi M, Khamseh F, Rahimi A, Barati M. [The relationship between self-esteem and depression in nursing students of a selected medical university in Tehran]. Journal of Nursing Education. 2013; 1 (1): 28-34. [persian]
- Alizadeh S, Namazi A, Koochakzade T, Sobhane. [Correlation of self esteem and emotional intelligence with academic achievement among midwifery students]. Reaserch in ed 2014; 6 (1) :1-9. [persian]
- Salmalian Z, Kazemnezhad Leili E. [Correlation between self-concept and academic achievement of students]. Holistic Nursing and Midwifery 2014; 24 (1): 40-7. [persian]
- Shoa Kazemi MA, Mehr Avar M, Javid. [Comparison of brave behavior, self-esteem and religious orientation athletes and non-athletes Journal of Research in Islamic education issues] 2012; 19 (12). 116-90. [persian]
- Budd A, Buschman C, Esch L. The Correlation of Self-Esteem and Perceived Social Support. Undergraduate Research Journal for the Human Sciences 2009; 8 (1): 1-4.
- Hedayati B, Fatehizadeh M. [Evaluate the effectiveness of training parents in Islam based on adolescents' self-esteem]. Islamic Studies and Psychology 2008;1 (2): 117-38. [persian]
- Mirzaei Alavijeh M, Rajaei N, Rezaei F, Hasanpoor S, [Pirouzeh R, Babaei Borzabadi M. Comparison of self-esteem, locus of control and their relationship with university students' educational status at Shahid Sadoughi University of Medical Sciences-Yazd]. The Journal of Medical Education and Development 2012;7 (1): 58-70. [persian]
- Janati Y, Musavi A, Azimi H, Fani Saberi L, Hamta A, Feyzi S. [Investigating emotional intelligence and self esteem Level among nursing and midwifery students of Mazandaran

- University of Medical Sciences in 2010]. *J Mazandaran Univ Med Sci* 2012; 22 (1): 254-60. [persian]
10. Hosseini MA, Dejkam M, Mirlashari J. [Correlation between Academic Achievement and Self-esteem in Rehabilitation Students in Tehran University of Social Welfare & Rehabilitation]. *Iranian journal of medical education* 2007; 7 (1): 137-42. [persian]
11. Serinkan C, Avcık C, Kaymakçı K, Alacaoğlu D. [Determination of Students Self-Esteem Levels at Pamukkale University]. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2014; 116: 4155-8.
12. Jenaabadi H. Studying the Relation Between Emotional Intelligence and Self Esteem with Academic Achievement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2014; 114: 203-6.
13. Das PPP, Pattanaik P. Self-Esteem, Locus of Control and Academic Achievement among Adolescents. *International Journal of Scientific Research in Recent Sciences* 2013;1(01):1-5.
14. Sabet M. [Scientific Evaluation of reliability, validity and test software issue Esteem in 19 districts of Tehran Measuring]. [dissertation]. Tehran. Allameh Tabatabai University: 2007; [persian]
15. Babaei M, Fadakar soghe K. [The relationship between self-esteem and perceived social support scale in high school adolescents in Rasht in 91-92]. [dissertation]. Guilan university of medical sciences, Rasht. 2013. [persian]
16. Askarian M, Khorami M. Investigating the Relationship between Self-Esteem and Academic Advance of Female Students in High Schools of Tehran District. *NATIONALPARK-FORSCHUNG IN DER SCHWEIZ (Switzerland Research Park Journal)* 2014; 103 (1): 726-33.
17. Hasanzade R, Imanifar P. [Relationship between creativity and self-esteem with Academic achievement of adolescents and youth]. *Journal of Sociologys*. 2010, 1. (3): 55-65. [persian]
18. Delaram M, Salehian T, Raisi Z, forouzandeh N. [Comparison of Self-esteem in Droupout and Non-Droupout Students in Shahrekord University of Medical Sciences]. *Journal of Educational Development* 2012; 5 (8): 50-7. [persian]
19. Saadat M, Ghasemzadeh A, Soleimani M. Self-esteem in Iranian university students and its relationship with academic achievement. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 2012; 31(0): 10-4.
20. Sepahi V, Niroumand E, Keshavarzi F, Khoshay A. [The Relationship between Self-esteem and Academic Achievement in Pre-clinical and Clinical Medical Students]. *Educational Research in Medical Sciences Journal* 2014; 3 (1): 32-8. [persian]

Self-esteem in students of Guilan University of Medical Sciences

Asgari F¹, Mirzaee M^{2*}, Tabari R³, Kazemnezhad-Leili E⁴

Received:2015/11/07

Accepted:2016/02/06

Abstract

Introduction: Students particularly, students of medical sciences not only experience problems that other students have but also they confront specific problems that are related to their job so that, they are threatened more by losing their psychological health .definitely, Self-esteem, is the most important factor in mental growth, also effective factor in academic achievement .this study has been done for determining self-esteem in students of guilan university of medical sciences.

Methods: This is a descriptive-analytical study. In this study, statistical population including 2866 students of Guilan University of Medical Sciences that 537 of them were selected through stratified random sampling method in 93-94. The data were collected through cooper- smith self-esteem questionnaire in 4 domains (general esteem, social, family and educational) and demographic questionnaire and were analyzed by using inferential statistics ,Kolmogorov- Smirnov , Friedman test and SPSS software.

Results: The results showed that the mean and standard deviation score of self-esteem in general dimension (19.51 ± 4.29) , the social dimension (5.35 ± 1.29) , the family (6.37 ± 1.69), educational (5.62 ± 1.68) and total self-esteem was reported (36.82 ± 6.97) respectively. also, there is significant difference among mean score of self-esteem with sex of students($p=0.015$),course($p=0.023$), willingness to course ($p=0.0001$) and failing in one credit($p=0.013$).

Conclusion: According to the result , the highest mean score of self-esteem was related to familial domain and the lowest average was in terms of social self-esteem, so, considering the importance and necessity of self-esteem in academic achievement, holding educational workshops to strengthen Self-esteem by focusing on different effective factors is suggested

Keywords: Self-esteem, students, Dimension, Medical Sciences

Corresponding Author: Mirzaee M, Social Determinants of Health Research Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran. msnurse_mirzaee@yahoo.com

Asgari F, Social Determinants of Health Research Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran.

Tabari R, Social Determinants of Health Research Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran.

Kazemnejad-Leili E, Social Determinants of Health Research Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran.